

Zaterdagavond

Art zit op zijn knieën voor zijn kast en buigt diep voorover. Hij trekt de doos met geheime stukken achter de plastic kist vol legostenen vandaan. Hij voelt zich onrustig en weet ook hoe dat komt. Hij heeft dagen achter de rug waarin ontzettend veel is gebeurd. Hij heeft gespijbeld en die vrije uren leverden spannende belevenissen op. Zo heeft hij Gertie leren kennen toen hij halsoverkop een portiek binnen vluchtte om voor een hevige regenbui te schuilen – en daar, op een van de bovenste treden, zat een meisje met vuurrood haar. Dat meisje zou hij nooit hebben ontmoet als hij als een braaf jongetje op school gezeten had. Ze is iets ouder dan hij en ze hadden meteen een klik. Art heeft haar dingen verteld waarover hij gewoonlijk zijn lippen stijf op elkaar houdt. Hij heeft zelfs zijn best bewaarde geheim aan Gertie prijsgegeven en met haar over de brief van Sonja gesproken. Dat is zijn moeder, die zonder aankondiging uit zijn leven verdween. Hij zat toen in groep zeven, nu een jaar of drie geleden. Ze had een brief op zijn hoofdkussen gelegd, verstopt onder de rand van het dekbed, zodat hij hem pas om negen uur vond. Het was een brief waar hij geen touw aan vast kon knopen en van slapen kwam die avond weinig terecht. Maar ik ben nu zo veel verder, denkt hij. En ouder en verstandiger. Als brugklasser weet je heel wat meer van het leven dan

jongetjes van een jaar of tien, elf. Grote kans dat ik nu wèl begrijp wat mijn moeder precies bedoelde met die brief.

Art en Gertie hebben een paar dagen samen opgetrokken. Hij had een fiets ‘geleend’ omdat de zijne een verbogen voorwiel had en Gertie had er een punt van gemaakt dat hij de ‘geleende’ fiets naar de eigenaar terug moest brengen. Hij heeft ook haar moeder ontmoet – een hartelijke, moderne vrouw die hem vertelde dat ze dit weekend een soort familiereünie had. In Middelburg.

Hij vist de witte envelop met Sonja’s sierlijke handschrift van de bodem van de plastic kist en nestelt zich in de luie stoel voor de televisie. Hij heeft een kwartier geleden op Discovery Channel naar het laatste stuk van een documentaire over duikers in oude scheepswrakken zitten kijken, en is hij al zappend bij het journaal van een Vlaamse zender terechtgekomen. Op de snelweg tussen Brussel en Antwerpen is een vreselijk ongeluk gebeurd met wel zes doden. Gedver, nu even niet, denkt Art. Wat een rotzooi daar op de weg. En al die zwaailichten! Hij grijpt de afstandsbediening en drukt de zender weg.

Hij leest Sonja’s brief nu misschien wel voor de vijftigste keer. Hij heeft hem ooit aan Koos voorgelezen. Hij denkt dat zijn vader wèl begreep waar de brief over ging, maar hij legde het zijn zoon niet uit. Koos wilde eigenlijk helemaal niet over Sonja praten, dat was wel duidelijk. Ze zitten elke avond samen op de bank in de

kleine huiskamer van de flat naar de televisie te kijken. Art is er een paar keer over begonnen, maar dan slaagde Koos er heel behendig in van onderwerp te veranderen. Art zucht eens diep. Zijn vader is een fantastische kerel, behalve als het op praten aankomt.

Art gaat rechtop zitten als hij weer aan het gedeelte in de brief komt waar hij geen snars van begrijpt.

Lieve jongen van me, ik hoop dat je nooit zult hoeven weten wat het betekent om in een hel te moeten leven. Ik weet dat je dol op je vader bent en dat is prima, maar voor mij werkte het niet met hem. Ik weet dat hij een goed mens is, en aardig, en niet lui, maar alles aan hem staat me nu tegen. Zijn geur, de manier waarop hij tegen me praat, de blik in zijn ogen. Ik voel alleen maar afschuw als hij me aanraakt en dat kan natuurlijk niet zo doorgaan. Ik heb zo vaak stil zitten huilen in de luie stoel, als we zogenaamd als gelukkig gezinnetje gezellig tv zaten te kijken. Die stoel kent al mijn geheimen, lieve Arthur, als je tenminste weet waar je moet kijken.

Art zucht maar weer eens diep. Wat moet hij hier toch mee?

Hij schrikt op als zijn telefoon rinkelt. Hij springt overeind en loopt haastig naar de salontafel om op het logootje te tikken. Zou het Gertie zijn? Ze heeft zijn nummer in haar telefoontje gezet maar nog geen eigen ringtone.

‘Hee SpijbelSpekkie!’ klinkt de stem van Salar. ‘Hoe is het met mijn ouwe gabber?’

‘Nou,’ aarzelt Art, ‘ik zit hier een beetje depri te zijn, geloof ik.’

‘Hoezo? Het is mooi weer - ga een eindje fietsen op dat ingewikkelde ding dat je hebt gejat!’

‘Dat gaat niet, Salar. Die fiets heb ik netjes naar de eigenaar teruggebracht.’

‘Kijk toch eens! Een goede daad! Hoe kun je dan depri zijn? Oh, maar wacht eens even! Ik snap het al! Is het mis gelopen met dat grietje?’

Art twijfelt of hij hem van de brief zal vertellen. Hij vertrouwt hem wel, maar wat weet Salar, een jongen uit een gewoon gezin met een vader, moeder en drie zusjes, van weggelopen moeders? En van een vader die met een collega van zijn werk een week op vakantie naar Kos gaat en zijn zoon alleen thuis achterlaat?

‘Nou,’ zegt hij zacht, ‘Ik hoop dat je het niet stom vindt, Salar. Maar ik heb jaren terug een brief van mijn moeder gekregen waar ik toen niks van begreep en die zit ik nu weer eens te lezen.’

Het is even stil aan de andere kant van de lijn. Dan zegt Salar: ‘Oké, jongen, je hebt assistentie nodig, weet je! Ik kom wel even naar je toe. Als je dat wilt tenminste...’

‘Ja, prima. Tot zo!’

‘Mijn moeder schrijft niet van die mooie brieven,’ zegt Salar als hij het papier voorzichtig dicht vouwt en

teruggeeft. ‘Ze is echt in het stadium van ikke niet begrijp blijven hangen en ze doet er ook geen reet moeite voor om dat te verbeteren.’

‘Wie schrijft er dan wel, bij jullie thuis? Behalve jij, dan?’

‘Zehra, mijn oudste zus. Die regelt alles. Ze is twintig en ze werkt op een advocatenkantoor in Rotterdam. Ze draagt mantelpakjes en schoenen met hoge hakken. En Zehra wil helemaal niks van hoofddoekjes weten. Mijn vader vindt het best, maar met mijn moeder heeft Zehra daar steeds mot over. Mama is conservatief, weet je. Maar ook gewoon lui, zegt Zehra.’

Salar haalt de schouders op. ‘Lees nog eens voor, dat stukje.’

Art vouwt de brief weer open en doet het.

‘Weet je vader eigenlijk iets van deze brief?’

‘Ja. Hij heeft hem indertijd ook gelezen en hij vond het onzin dat zij mij met dat soort dingen lastig viel, zei hij. Volwassen prietpraat tegen een jongen van elf. Ze maakt zich er weer eens lekker makkelijk van af...’

Salar kijkt hem strak aan. ‘Weet jij waarom je moeder zo de pest aan hem had? Ze zullen toch in het begin wel stevig verliefd zijn geweest?’

‘Dat denk ik ook.’

‘Maar ze moest zowat van hem kotsen,’ stelt Salar vast. ‘Dat is wel heavy...’

‘Het klinkt allemaal heel onvriendelijk,’ geeft Art toe.

‘Misschien was het haar bedoeling dat alleen jij - en niet je vader - door zou hebben wat ze bedoelde,’ redeneert Salar verder. ‘Een stoel die geheimen kent - als je weet waar je moet kijken. Kijken naar een stoel? Daar is ‘ie niet voor, gast. Weet je, een stoel is namelijk om op te zitten. Meer niet. Toch? Volgens mij is dat iets wat je letterlijk zou moeten nemen.’

‘Wat bedoel je?’

‘Gewoon - doe wat er staat. Kijk naar die stoel, Spekkie.’

‘Die staat er al jaren en ik heb er nooit iets bijzonders aan gezien.’

‘Omdat je niet kijkt, dombo.’

‘Hoe moet ik dan kijken?’

‘Anders. Je moet er op een andere manier naar kijken.’

‘Met een zonnebril op, of zo?’

Salar slaakt een wanhoopskreet. ‘Als je weet wáár je moet kijken. Heb je de achterkant van die stoel wel eens goed bekeken? Of de onderkant? Misschien zit er wel ergens een briefje vast met een sticker, of met een stukje plakband. Of een pleister voor mijn part! Mijn moeder plakt mag-ik-niet-vergetenbriefjes op de spiegel in de gang. Met pleisters uit een doosje!’

‘Belachelijk,’ vindt Art.

‘Soms hangen er wel vijf.’

‘Idioot,’ zegt Art. ‘Geheugenbriefjes is iets voor opa’s en oma’s. Zo oud is jouw moeder toch niet?’

Maar Salar's woorden hebben hem toch nieuwsgierig gemaakt. Hij pakt de rugleuning van de luie stoel vast en trekt hem op z'n zij.

'Help even, Salar. Ik wil hem wel heel laten. Als ik er iets aan beschadig gaat mijn vader over de rooie.'

Zijn vriend begrijpt het. 'Oké,' grinnikt hij.

'En nog eens wat, Salar...'

'Ja?'

'Ik wil geen Spekkie meer genoemd worden. Ik heet Art en dat geldt voor iedereen. Begrijp je? Die flauwekul moet afgelopen zijn. En maandag ga ik weer naar school. Ik zal die lul van een Lugt eens een poepie laten ruiken.'

Salar is niet verbaasd. 'Oké,' zegt hij nog eens. 'Groot gelijk, jongen. Ik begrijp het. En ik zal je helpen. Als er op school nog één keer iemand Spekkie tegen je zegt dan pak ik hem aan. Dan ram ik het er wel uit.'

Art knikt tevreden. Ze tikken hun gebalde vuisten even tegen elkaar en daarna laten ze samen de stoel achterwaarts op de vloer zakken. Dan grijpt Salar twee van de poten vast en schudt hij de fauteuil voorzichtig heen en weer. Hij doet het nog eens. Vervolgens haalt hij zijn schouders op.

'Niks,' zucht hij, duidelijk teleurgesteld.

Art kantelt het meubelstuk verder door tot hij ondersteboven staat. Hij betast de grijze katoenen stof en laat hem op het topje van de rugleuning heen en weer wiebelen. 'Nou, dat zit allemaal gewoon vast met een

paar lullige nietjes. Zie je dat? Ik voel niks bijzonders,’ broemt hij. ‘Dat is nou verrekke jammer, Salar.’

Maar dan gebeurt het. Op het moment dat ze samen de stoel weer op de vier korte pootjes laten dalen horen ze dat er binnen in de stoel iets verschuift. Salar pakt de zijleuning vast en schudt de fauteuil voorzichtig heen en weer. Nu weten ze het zeker. Er zit daar iets.

‘Pot Jan Pielekens,’ mompelt Art verbaasd.

De leren bekleding zit met koperkleurige ronde knopjes op het binnenwerk vast getikt. ‘Wacht,’ zegt hij. ‘We moeten dit voorzichtig aanpakken.’

‘Ja ja,’ zegt Salar, terwijl hij twee duimen opsteekt. ‘Anders gaat je pa over de rooie...’

Art sprint naar de gangkast en rukt de gereedschapskist van Koos naar buiten. Hij vist een schroevendraaiër en een tang omhoog. ‘Hier moet het mee lukken,’ mompelt hij.

Met het puntje van zijn tong tussen de lippen van inspanning wrikt hij de metalen knopjes voorzichtig los, terwijl Salar gespannen meekijkt. De knopjes zijn niet stuk voor stuk bevestigd, ontdekken ze, maar in series van vijf naast elkaar. Als hij met de schroevendraaiër drie rijtjes omhoog heeft getrokken trekt hij ze los met de tang. Hij probeert zijn hand onder het leer door te duwen, maar de spleet is nog te smal.

‘Mag ik ook eens,’ fluistert Salar. ‘Dit is megaspannend, Art. Een film is er niks bij...’

‘Prima hoor,’ zegt Art. ‘Ga je gang. Als je maar weet dat ik straks als eerste mijn hand er in steek.’

Maar als Salar nog eens twee strips met bolle spijkers heeft losgetrokken kan er nog steeds geen hand naar binnen.

‘Openknippen?’ suggereert Salar.

‘Bekijk het,’ gromt zijn vriend. ‘Natuurlijk niet. Het mag niet te zien zijn! Schiet op, maak nog één lijn met spijkertjes los. Ik weet zeker dat het dan lukt.’

Hij heeft gelijk. Nu kan zijn hand erdoor. Het leer is stug en het schuurt, maar langzaam maar zeker schuift zijn hand verder de binnenkant van de stoel in.

Voorzichtig beweegt hij zijn vingers op en neer en zijn hand van links naar rechts. Het duurt niet lang of hij knikt tevreden.

‘Beet,’ zegt hij.

‘Wat is het?’

‘Het voelt glad aan. Het is plastic. Een verpakking, zeg maar. Maar wat er in zit is plat en hard.’

‘Is het geld? Zijn het biljetten? Van vijftig? Of van tweehonderd?’

‘Mijn moeder beroofde geen banken,’ antwoordt Art. Hij beweegt zijn pols heen en weer onder het schurend leer. Hij probeert de vondst horizontaal voor de uitgang te krijgen.

‘Supermarkten misschien,’ oppert Salar. ‘Dat hoor je wel eens. Dat iemand een nepwapen richt op het meisje

achter de kassa, weet je? Zodat ze dan van angst in haar broek piest en alles meegeeft.’

‘No way,’ zegt Art. ‘Je bent een fantast, Salar. Je hebt een rijtje dollartekens in je ogen. Ik kan ze duidelijk zien.’

Als Arts hand naar buiten komt zit er een dik schrift tussen zijn vingers geklemd.

‘Alsjemenou...’ zegt Salar zacht. ‘Verpakt in een diepvrieszak.’

Art komt uit zijn gebogen houding overeind en bekijkt de vondst.

‘Dagboek van Sonja Duivenkot’ leest hij op het etiket.

‘Salar! Dus dat bedoelde ze met de stoel kent al mijn geheimen!’

Hij wiegt het pakketje heen en weer in zijn handen, alsof hij het gewicht wil schatten. Hij beheerst zijn neiging om de plastic zak snel open te trekken. Beter van niet, denkt hij. Dit is een belangrijk moment. Hij slikt even en kijkt toe hoe Salar de koperkleurige knopjes met de achterkant van de schroevendraaier weer op hun plaats tikt.

‘No worries,’ zegt zijn vriend. ‘Niemand kan zien dat ze van hun plaats zijn geweest. Wij hebben dit professioneel aangepakt, Art.’

Art knikt. Hij leest het etiket nog eens en strijkt erover met zijn wijsvinger. ‘Man, Art, een geheim dagboek...’ fluistert Salar. ‘Wie had dat nou toch kunnen denken. Het

lijkt wel of we meespelen in een televisieserie. We zitten midden in een cliffhanger, Art!’

Zijn vriend ploft neer op de bank.

‘Ja,’ zegt hij. ‘Zoiets.’

Dan kijkt hij Salar aan. ‘Ik wil alleen zijn als ik dit openmaak en ga lezen, Salar. Ik hoop